

שמחת פורים הרב ד"ר אהרן אדלר

1. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף ז עמוד ב

אמר רבא: מיחייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי. רבה ורבי זירא עבדו סעודת פורים בהדי הדדי, איבסום, קם רבה שחטיה לרבי זירא. למחר בעי רחמי ואחיייה. לשנה אמר ליה: ניתי מר ונעביד סעודת פורים בהדי הדדי! - אמר ליה: לא בכל שעתא ושעתא מתרחיש ניסא

2. רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה פרק ב הלכה טו

כיצד חובת סעודה זו שיאכל בשר ויתקן סעודה נאה כפי אשר תמצא ידו, ושותה יין עד שישתכר וירדם בשכרות

3. חיי אדם חלק ב-ג (הלכות שבת ומועדים) כלל קנה סעיף ל

כיון שכל הנס היה על ידי יין, כי בתחלה נטרדה ושתי על ידי משתה ובאה אסתר, וכן ענין המן ומפלתו היה על ידי יין, לכן חייבו חכמים להשתכר ולפחות לשתות יותר מהרגלו, כדי לזכור הנס הגדול. ואמנם היודע בעצמו שיזלזל אז במצוה מן המצוות בנטילת ידים וברכה וברכת המזון או שלא יתפלל מנחה או מעריב או שיהנה קלות ראש, מוטב שלא ישתכר, וכל מעשיו יהיו לשם שמים:

4. ספר החינוך מצוה תפח

מצוה לשמוח ברגלים

לשמוח ברגלים, שנאמר [דברים ט"ז, י"ד], ושמחת בחגך. והענין הראשון הרמוז בשמחה זו הוא שנקריב שלמים על כל פנים בבית הבחירה ובענין שכתוב וזבחת שלמים, והדר ושמחת בחגך, ובשביל הקרבת השלמים אמרו זכרונם לברכה [חגיגה ו' ע"ב] נשים חייבות בשמחה, לומר שאף הן חייבות להביא שלמי שמחה. ועוד אמרו זכרונם לברכה [שם ח' ע"א] שמח בכל מיני שמחה. ובכלל זה הוא אכילת הבשר ושתיית היין וללבוש בגדים חדשים וחילוק פירות ומיני מתיקה לנערים ולנשים, ולשחוק בכלי שיר במקדש לבד, וזו היא שמחת בית השואבה הנזכרת בגמרא [סוכה נ' ע"א]. כל זה שזכרתי בכלל ושמחת בחגך. ואמרו זכרונם לברכה במסכת פסחים [ק"ט ע"א] חייב אדם לשמח בנו ובני ביתו ברגל, ושם נאמר, תניא רבי יהודה בן בתירה אומר בזמן שבית המקדש קיים אין שמחה אלא בבשר שנאמר [דברים כ"ז, ז'] וזבחת שלמים ואכלת שם וגו', עכשיו אין שמחה אלא ביין שנאמר [תהלים ק"ד, ט"ו] ויין ישמח לבב אנוש. ואמרו עוד, במה משמחם, אנשים בראוי להם ביין ונשים בראוי להן בבגדים נאים. והזהירנו התורה כמו כן להכניס בכלל השמחה העניינים והגרים והחלושים, שנאמר אתה וגו' והלוי והגר והיתום והאלמנה.

משרשי המצוה, לפי שהאדם נכון על ענין שצריך טבעו לשמוח לפרקים כמו שהוא צריך אל המזון על כל פנים ואל המנוחה ואל השינה, ורצה האל לזכותנו אנחנו עמו וצאן מרעיתו וציונו לעשות השמחה לשמו למען נזכה לפניו בכל מעשינו. והנה קבע לנו זמנים בשנה למועדים לזכור בהם הנסים והטובות אשר גמלנו, ואז בעתים ההם ציונו לכלכל החומר בדבר השמחה הצריכה אליו. וימצא לנו תרופה גדולה בהיות שובע השמחות לשמו ולזכרו, כי המחשבה הזאת תהיה לנו גדר לבל נצא מדרך היושר יותר מדאי. ואשר עמו התבוננות מבלי החפץ בקטרוג ימצא טעם בדברי.

ונוהגת מצוה זו לענין השמחה אבל לא לענין הקרבן בכל מקום ובכל זמן, בזכרים ונקבות. ועובר על זה ואינו משמח עצמו ובני ביתו והעניינים כפי יכולתו לשם מצות הרגל ביטל עשה זה, ועל הדרך הזה יאמרו זכרונם לברכה [אבות פ"ב מ"ב] יהיו כל מעשיך לשום שמים.

5. רמב"ם הלכות יום טוב פרק ו

הלכה יז

שבעת ימי הפסח ושמונת ימי החג עם שאר ימים טובים כולם אסורים בהספד ותענית, וחייב אדם להיות בהן שמח וטוב לב הוא ובניו ואשתו ובני ביתו וכל הנלוים עליו שנאמר +דברים ט"ז+ ושמחת בחגך וגו', אף על פי שהשמחה האמורה כאן היא קרבן שלמים כמו שאנו מביאין בהלכות חגיגה יש בכלל אותה שמחה לשמוח הוא ובניו ובני ביתו כל אחד ואחד כראוי לו.

הלכה יח

כיצד הקטנים נותן להם קליות ואגוזים ומגדנות, והנשים קונה להן בגדים ותכשיטין נאים כפי ממונו, והאנשים אוכלין בשר ושותין יין שאין שמחה אלא בבשר ואין שמחה אלא ביין, וכשהוא

אוכל ושותה חייב להאכיל +דברים ט"ז+ לגר ליתום ולאמנה עם שאר העניים האמללים, אבל מי שנועל דלתות חצרו ואוכל ושותה הוא ובניו ואשתו ואינו מאכיל ומשקה לעניים ולמרי נפש אין זן שמחת מצוה אלא שמחת כריסו, ועל אלו נאמר +הושע ט'+ זבחים כלחם אונים להם כל אוכליו יטמאו כי לחמם לנפשם, ושמחה כזו קלון היא להם שנאמר +מלאכי ב'+ וזריתי פרש על פניכם פרש חגיכם.

הלכה כ

כשאדם אוכל ושותה ושם ברגל לא ימשך בין ובשחוק ובקלות ראש ויאמר שכל מי שיוסיף בזה ירבה במצות שמחה, שהשכרות והשחוק הרבה וקלות הראש אינה שמחה אלא הוללות וסכלות ולא נצטוינו על ההוללות והסכלות אלא על השמחה שיש בה עבודת יוצר הכל שנאמר תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב (מרב כל) הא למדת שהעבודה בשמחה, ואי אפשר לעבוד את השם לא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך שכרות.

6. רמב"ם הלכות שופר וסוכה ולולב פרק ח, הלכה טו

השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה ובאהבת האל שצוה בהן, עבודה גדולה היא, וכל המונע עצמו משמחה זו ראוי להפרע ממנו שנאמר +דברים כ"ח+ תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב, וכל המגיס דעתו וחולק כבוד לעצמו ומתכבד בעיניו במקומות אלו חוטא ושוטה, ועל זה הזהיר שלמה ואמר אל תתהדר לפני מלך. וכל המשפיל עצמו ומקל גופו במקומות אלו הוא הגדול המכובד העובד מאהבה, וכן דוד מלך ישראל אמר +שמואל ב' ו'+ ונקלותי עוד מזאת והייתי שפל בעיני, ואין הגדולה והכבוד אלא לשמוח לפני ה' שנאמר +שמואל ב' ו'+ והמלך דוד מפזז ומכרכר לפני ה'.

7. רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה פרק ב, הלכה יז

מוטב לאדם להרבות במתנות אביונים מלהרבות בסעודתו ובשלוח מנות לרעיו, שאין שם שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמח לב עניים ויתומים ולאמנות וגרים, שהמשמח לב האמללים האלו דומה לשכינה שנאמר +ישעיהו נ"ז+ להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים.

8. תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף יח עמוד ב

תנו רבנן: אין הולכין לטרטיאות ולקרקסיות, מפני שמזבלין שם זיבול לעבודת כוכבים, דברי ר' מאיר; וחכמים אומרים: מקום שמזבלין אסור - מפני חשד עבודת כוכבים, ומקום שאין מזבלין שם אסור - מפני מושב לצים.

9. שולחן ערוך אורח חיים סימן תרצו סעיף ח

ומה שנהגו ללבוש פרצופים בפורים, וגבר לובש שמלת אשה ואשה כלי גבר, אין איסור בדבר מאחר שאין מכוונין אלא לשמחה בעלמא; וכן בלבישת כלאים דרבנן. וי"א דאסור, אבל המנהג כסברא הראשונה. וכן בני אדם החוטפים זה מזה דרך שמחה, אין בזה משום לא תגזול ונהגו כך, ובלבד שלא יעשו דבר שלא כהוגן על פי טובי העיר

10. ויקרא פרק כג פסוק מ

וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפַּת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ עָבֹת וְעֵרְבֵי נָחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם שְׁבַעַת יָמִים:

11. במדבר פרק כט פסוק יב

וּבַחֲמֵשֶׁה עֶשֶׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא קֹדֶשׁ יְהִי לָכֶם כָּל מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וּחֲגֻתֶם חֹג לַה' שְׁבַעַת יָמִים:

12. תלמוד בבלי מסכת ערכין דף י עמוד ב

אמר רבי יצחק: לפי שאין אומרים שירה על נס שבחוצה לארץ. מתקיף לה רב נחמן בר יצחק: והרי יציאת מצרים דנס שבחוצה לארץ הוא, ואמרין הלל! כדתיא: עד שלא נכנסו ישראל לארץ - הוכשרו כל הארצות לומר שירה, משנכנסו לארץ - לא הוכשרו כל ארצות לומר שירה. רב נחמן אמר: קרייתה זו היא הלילא. רבא אמר: בשלמא התם, הללו עבדי ה' - ולא עבדי פרעה, הכא הללו עבדי ה' - ולא עבדי אחשוורוש? אכתי עבדי אחשוורוש אנו